

Commissie m.e.r.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Zuiderwagenplein 2
8224 AD LELYSTAD
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 0320 298411
F 0320 249218
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
Tobie Chamuleau

T 06-11526464
tobie.chamuleau@rws.nl

memo

Toelichting n.a.v. conceptadvies MER BPRW 2016-2021

Datum
1 mei 2015
Bijlage(n)

Inleiding

De Commissie m.e.r. heeft op 20 april 2015 een conceptadvies verstrekt over het planMER BPRW 2016-2021, inclusief passende beoordeling. In dit advies concludeert de Commissie dat zowel de planMER als de passende beoordeling helder en overzichtelijk zijn, maar ook dat de (cumulatieve) gevolgen voor Natura 2000-gebieden mogelijk worden onderschat, omdat beheer en onderhoudsmaatregelen niet in de beoordeling zijn betrokken. Hierbij baseert de commissie zich op bladzijde 134 van de passende beoordeling. Rijkswaterstaat heeft bij de bespreking van het conceptadvies aangegeven dat de betreffende tekst inderdaad deze suggestie wekt, maar dat dit niet overeenkomt met hoe de passende beoordeling daadwerkelijk is uitgevoerd.

De commissie heeft Rijkswaterstaat daarop gevraagd schriftelijk een nadere toelichting te geven over hoe het beheer en onderhoud van de rijkswateren zich verhoudt tot de passende beoordeling in kader van het BPRW 2016-2021. Voorliggende memo geeft deze toelichting en is opgesteld ten behoeve van het definitieve advies van de commissie over het planMER BPRW 2016-2021.

Rijkswaterstaat vindt het heel vervelend dat de betreffende tekst in de passende beoordeling voor meerdere uitleg vatbaar is en de commissie daardoor (onbewust) op het verkeerde been heeft gezet. Rijkswaterstaat wil deze fout graag herstellen en zal daarom de definitieve tekst op basis van onderstaande toelichting aanpassen.

Toelichting

Regulier beheer en onderhoud

Rijkswaterstaat continueert met het BPRW 2016-2021 het reguliere beheer en onderhoud uit de voorgaande planperioden. De bevoegde gezagen van de Natura 2000-beheerplannen hebben in de Intentieverklaring Beheerplannen Natura 2000 afgesproken om in de beheerplannen het bestaand gebruik zo veel mogelijk op te nemen en te toetsen¹. De huidige staat van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen in de rijkswateren is immers ondanks en dankzij het bestaand gebruik en het beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat ontstaan. Het gaat hierbij om reguliere activiteiten/handelingen zoals:

¹ http://www.natura2000.nl/pages/naslagwerk_2_3_1.aspx

- beheer en onderhoud van primaire waterkeringen, overige keringen en uiterwaarden
- beheer en onderhoud van kunstwerken in het hoofdwatersysteem
- beheer en onderhoud van steenbekledingen en -bestortingen
- beheer en onderhoud van damwanden en harde oevers
- onderhoudsbaggerwerkzaamheden in het rivierengebied en de vaargeulen van de grote wateren

Rijkswaterstaat heeft als voortouwnemer van de Natura 2000-beheerplannen in de meeste rijkswateren het bestaand gebruik en zijn eigen regulier beheer en onderhoud (huidig gebruik) per Natura 2000-gebied onderzocht en passend beoordeeld middels een Nadere Effect Analyse (NEA)². De NEA's hebben aangetoond dat verreweg het grootste deel van de activiteiten/handelingen van Rijkswaterstaat geen of nauwelijks effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende gebieden. In een beperkt aantal specifieke gevallen zijn specifieke mitigerende maatregelen nodig. Het gaat bijvoorbeeld om het mitigeren van de negatieve effecten van het peilbeheer in de Veluwerandmeren door het cyclisch maaien van riet³. Deze en andere mitigerende maatregelen maken integraal onderdeel uit van de instandhoudingsmaatregelen van het betreffende Natura 2000-beheerplan en zijn ook opgenomen in het BPRW 2016-2021. Daarmee is uit te sluiten dat natuurlijke kenmerken van de Natura 2000 gebieden worden aangetast door het bestaand gebruik en het reguliere beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat. Dit is dan ook als zodanig meegenomen in de cumulatietoets van de passende beoordeling voor het BPRW 2016-2021.

Voor de rijkswateren waar Rijkswaterstaat geen voortouwnemer is van de Natura 2000-beheerplannen, maar waar het ministerie van Infrastructuur en Milieu mede bevoegd gezag is voor het vaststellen van het beheerplan, zoals Rijntakken, geldt in beginsel hetzelfde.

Afwijkend beheer en onderhoud

Een beperkt aantal activiteiten/handelingen is echter niet in alle gevallen op te vatten als continuering van regulier beheer en onderhoud, omdat ze in vorm, omvang, ruimte en tijd in betekenende mate kunnen afwijken ten opzichte van de getoetste situatie in het kader van de Natura 2000-beheerplannen. In de praktijk vallen deze activiteiten vaak niet meer onder het reguliere beheer en onderhoud, maar zijn het zelfstandige projecten of programma's. Het gaat hierbij om de volgende activiteiten/handelingen:

- (1) beheer en onderhoud van het kustfundament door zandsuppleties
- (2) programma Stroomlijn, vegetatiebeheer in de uiterwaarden

Ad (1) De basiskustlijn is de norm voor het handhaven van de kustlijn. De kustlijn wordt jaarlijks aan deze norm getoetst. Als bij de toetsing blijkt dat de norm is

² http://www.natura2000.nl/pages/naslagwerk_2_6.aspx

³ http://www.natura2000ijsselmeergebied.nl/images/stories/Bibliotheek/rw1664-153_028-rapd03-nea%20i.pdf en http://www.natura2000ijsselmeergebied.nl/images/stories/Bibliotheek/RW1664-237_028-rapd-effectenanalyse%20fase%20II.pdf

Datum
1 mei 2015

overschreden of dreigt te worden overschreden, volgt indien nodig een ingreep. Deze ingreep betreft doorgaans een zandsuppletie. Zandsuppleties worden uitgevoerd conform het meerjarig suppletieprogramma Kustlijnzorg 2012-2015, waarvan de uitvoering doorloopt tot 2016. Deze suppleties en de cumulatie daarvan zijn in de NEA Noordzeekustzone en Waddenzee⁴ passend beoordeeld en veelal onder voorwaarden vrijgesteld van vergunningplicht opgenomen in de betreffende beheerplannen. Een aantal suppleties is als vergunningplichtig beschouwd en afzonderlijk passend beoordeeld. Alle zandsuppleties zijn inmiddels al in uitvoering of afgerond bij de totstandkoming van het BPRW 2016-2021 en vallen daarom buiten de scope van de passende beoordeling. In 2016 start het nieuwe meerjarenprogramma Kustlijnzorg 2016-2019. Dit programma is momenteel nog niet vastgesteld. Het is op dit moment niet mogelijk nader te specificeren of, waar en wanneer suppleties worden uitgevoerd. Zie hiervoor ook de passende beoordeling van het ontwerp NWP 2016-2021. De specifieke locaties waar suppleties zijn voorzien worden nog bepaald op basis van suppletiegeschiedenis en erosievoorspellingen.

Ad (2) Om het waterafvoerend vermogen van de grote rivieren te herstellen wordt via het programma Stroomlijn een inhaalslag gepleegd in het vegetatiebeheer van het rivierbed. In combinatie met de programma's Ruimte voor de Rivier en Maaswerken, wordt ervoor gezorgd dat de geldende hoogwaterveiligheidsdoelstelling daadwerkelijk wordt bereikt. Na de inhaalslag is het zaak om het waterafvoerend vermogen op peil te houden. De kern van de inhaalslag is gelegen in het principe "Stroombaan glad, tenzij". De stroombaan is het deel van het rivierbed dat het meest bijdraagt aan het waterafvoerend vermogen van de rivier. Daarbinnen stroomt het water het snelst en heeft de vegetatie een relatief groot opstuwend effect op de afvoer. Buiten de stroombaan is dat veel minder het geval en is verwijdering van ruwe vegetatie minder effectief. Het vegetatiebeheer buiten de stroombaan zal er op gericht zijn dat er geen verhoging optreedt van de huidige maatgevende waterstand. Binnen de stroombaan wordt ruwe vegetatie waar mogelijk verwijderd. Dit betekent dat binnen de stroombaan het waterveiligheidsbelang prevaleert, behalve in een aantal specifieke gevallen. Een van die gevallen betreft de bescherming van (instandhoudingsdoelstellingen van de) Natura 2000-gebieden. Aantasting van natuurlijke kenmerken wordt voorkomen door passende beoordelingen per deelgebied⁵ en eventueel het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen. Het programma Stroomlijn is reeds in uitvoering ten tijde van het ingaan van het BPRW en valt daarom buiten de scope van de passende beoordeling. De vegetatietoestand na de inhaalslag wordt vastgelegd in een vegetatielegger⁶, als onderdeel van de legger rijkswateren. De vegetatielegger is randvoorwaardelijk voor eventuele ontwikkelopgaven van instandhoudingsdoelstellingen in de relevante Natura 2000-beheerplannen voor de uiterwaarden van de grote rivieren.

⁴ [http://www.noordzeeloket.nl/images/0202NEA_2_Hoofdrapport_Final\[1\]_2874.pdf](http://www.noordzeeloket.nl/images/0202NEA_2_Hoofdrapport_Final[1]_2874.pdf)
en http://www.noordzeeloket.nl/images/0202Deelrapport_NEA_II_-_kader_zandsuppleties_2877.pdf

⁵ http://www.uitvoeringstroomlijn.nl/wp-content/uploads/2014/12/14-053_passende_beoordeling_Stroomlijn_fase3_percelen12_tranche1_v20141121.pdf

⁶ http://www.rijkswaterstaat.nl/water/veiligheid/bescherming_tegen_het_water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/

Conclusie

De effecten van het reguliere beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat zijn passend beoordeeld (inclusief cumulatietoets) middels de Nadere Effect Analyse (NEA's) van het betreffende Natura 2000 beheerplan. Indien nodig zijn in het beheerplan hieraan voorwaarden verbonden of zijn mitigerende maatregelen opgenomen. Deze mitigerende maatregelen zijn tevens onderdeel van het BPRW 2016-2021. In een beperkt aantal gevallen is er sprake van beheer en onderhoud dat in vorm, omvang, ruimte en tijd in betekenende mate afwijkt van de getoetste situatie. Deze activiteiten/handelingen zijn als "projecten" op te vatten en zijn ofwel (1) reeds vergund op basis van een project specifieke passende beoordeling en in uitvoering, ofwel (2) het is op dit moment nog niet nader te specificeren of, waar en wanneer het project plaatsvindt. De effecten van het reguliere beheer en onderhoud dat onderdeel uitmaakt van de NEA's en de projecten vallend onder (1), zijn meegenomen in de cumulatietoets van het BPRW 2016-2021. Daarmee is de beoordeling van (cumulatieve) effecten van het beheer en onderhoud op de instandhoudingsdoelstellingen voldoende, volledig en toereikend voor een passende beoordeling op het abstractieniveau van het planMER BPRW 2016-2021. Zie hiervoor ook een aantal vergelijkbare toetsingsadviezen uit 2009⁷.

⁷ <http://api.commissiemer.nl/docs/mer/p20/p2041/a2041pts.pdf>
<http://api.commissiemer.nl/docs/mer/p22/p2202/a2202pts.pdf>
<http://api.commissiemer.nl/docs/mer/p22/p2211/a2211pts.pdf>